

H. TIITS

GEOGRAAFIA TÖÖVIHIK

VIII KLASSILE

KIRJASTUS „VALGUS“

ARH

WEDNESDAY, SEPTEMBER 12

69814

A

28558

H. TIITS

GEOGRAAFIA TÖÖVIHIK

VIII KLASSILE

..... kooli

..... klassi õpilane .....

..... õppeaasta

KIRJASTUS «VALGUS» • TALLINN 1967

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

69814

ARHIIVKOGU

EESTI NSV GEOGRAAFILINE ASEND JA ADMINISTRATIIVNE JAOTUS.

1. Leia NSV Liidu poliitilisel kaardil Eesti NSV. Missuguses NSV Liidu osas asub Eesti NSV?
2. Miks nimetatakse Eesti NSV-d, Läti NSV-d ja Leedu NSV-d koos Balti liiduvabariikideks? .....
3. Missuguste laiuskraadide vahel asub Eesti NSV (vt. Eesti NSV füüsiline kaart mõõdus 1 : 600 000)? .....

Võrdle Tallinna geograafilist laiuast Murmanski, Moskva ja Ašhabadi geograafilise laiusega (vt. NSV Liidu poliitiline kaart). Millistes looduslikes vööndites asuvad eelnimetatud linnad (vt. NSV Liidu looduslike vööndite kaart)?

Tallinn .....

Murmansk .....

Moskva .....

Ašhabad .....

4. Missugused on Eesti NSV geograafilise asendi iseärasused ja kuidas nad avaldavad mõju rahvamajandusele?

.....

.....

.....

.....

5. Leia NSV Liidu poliitilise kaardi juures olevast tabelist. (vt. NSV Liidu geograafia atlas 7.—8. klassile) Eesti NSV pindala ja kirjuta see vihikusse.

a) Missugused liiduvabariigid on oma suuruselt Eesti NSV-ga ligikaudu võrdsed (vt. samas)? .....

b) Mitmendal kohal on Eesti NSV oma territooriumi suuruselt teiste liiduvabariikide hulgas? .....

6. Mõõda Eesti NSV füüsilisel kaardil ja arvuta vahemaa järgmiste geograafiliste punktide vahel:

Narva—Kingissepa—Sõrve säär .....

Tallinn—Tartu—Võru .....

Loksa—Viljandi—Valga .....

7. Mõõda NSV Liidu Euroopa-osa füüsilisel kaardil ja arvuta vahemaa järgmiste geograafiliste punktide vahel:

Tallinn—Moskva .....

Tallinn—Riia .....

Arhangelsk—Astrahan .....

Võrdle saadud andmeid eelmises ülesandes saadud andmetega.

8. Iseloomusta Eesti NSV territooriumi suurust.

.....
.....

9. Eesti NSV piiri kogupikkus on ligikaudu 4000 km. Sellest merepiiri (suuremad saared kaasa arvatud) on ligikaudu 3400 km. Arvuta Eesti NSV merepiiri osatähtsus (%-des) ja võrdle seda NSV Liidu merepiiri osatähtsusega.

.....
.....
.....

10. a) Leia NSV Liidu poliitilisel kaardil Eesti NSV naaberliiduvabariigid, maailma poliitilisel kaardil aga NSV Liidu territooriumile lähemad välisriigid Balti mere ääres.

.....

- b) Mõõda NSV Liidu Euroopa-osa füüsilisel kaardil ja arvuta Tallinna—Helsingi ning Sõrve sääre—Gotlandi vahemaa. Misugusest seisukohast on eriti tähtis Eesti NSV lääne- ja põhja-
piir?

.....

.....
.....
c) Too näiteid Eesti NSV sidemete kohta Vene NFSV-ga ja Läti NSV-ga. ....
.....
.....

11. Iseloomusta Eesti NSV piire ja nende tähtsust.

.....
.....
.....

12. Leia Eesti NSV administratiivsel kaardil need maarajoonid, mis asuvad Peipsi—Pihkva järve kaldal, Soome lahe rannikul.

.....
.....

13. Missugustel maarajoonidel puudub merepiir?

.....
.....

14. Joonista kodurajooni skeem ja märgi sellele ka naaberrajoonide nimed.

15. Missuguseid rajoone läbib Tallinn—Tartu maantee?
-

16. Eralda Eesti NSV linnade nimedest vabariikliku alluvusega linnad, tõmmates nende nimedele alla sirge joone, ja maarajoonide keskused, tõmmates nende nimedele alla lainelise joone.

Tartu	Võru	Narva	Jõgeva	Kohtla-Järve	Valga	Tapa
Sillamäe	Viljandi	Türi	Rakvere	Kingissepa	Kiviõli	
Tallinn	Haapsalu	Pärnu				

BALTI MERI

17. Võrdle Eesti NSV rannajoont teiste Balti liiduvabariikide rannajoonega (vt. Balti liiduvabariikide füüsiline kaart). Miks Läti NSV rannikul on oluline, et sadamad paikneksid jõgede suudmetes, Eesti NSV-s ei ole sellel aga tähtsust?

.....

.....

.....

18. Eesti NSV-le kuulub ligi 1500 saart üldpindalaga ligikaudu 4200 km². Mitu protsenti Eesti NSV territooriumist moodustavad saared?

.....

19. Missugune osa Eesti rannikust on kõige saarterikkam?

.....

20. Miks on Eesti rannikul palju sadamaid?

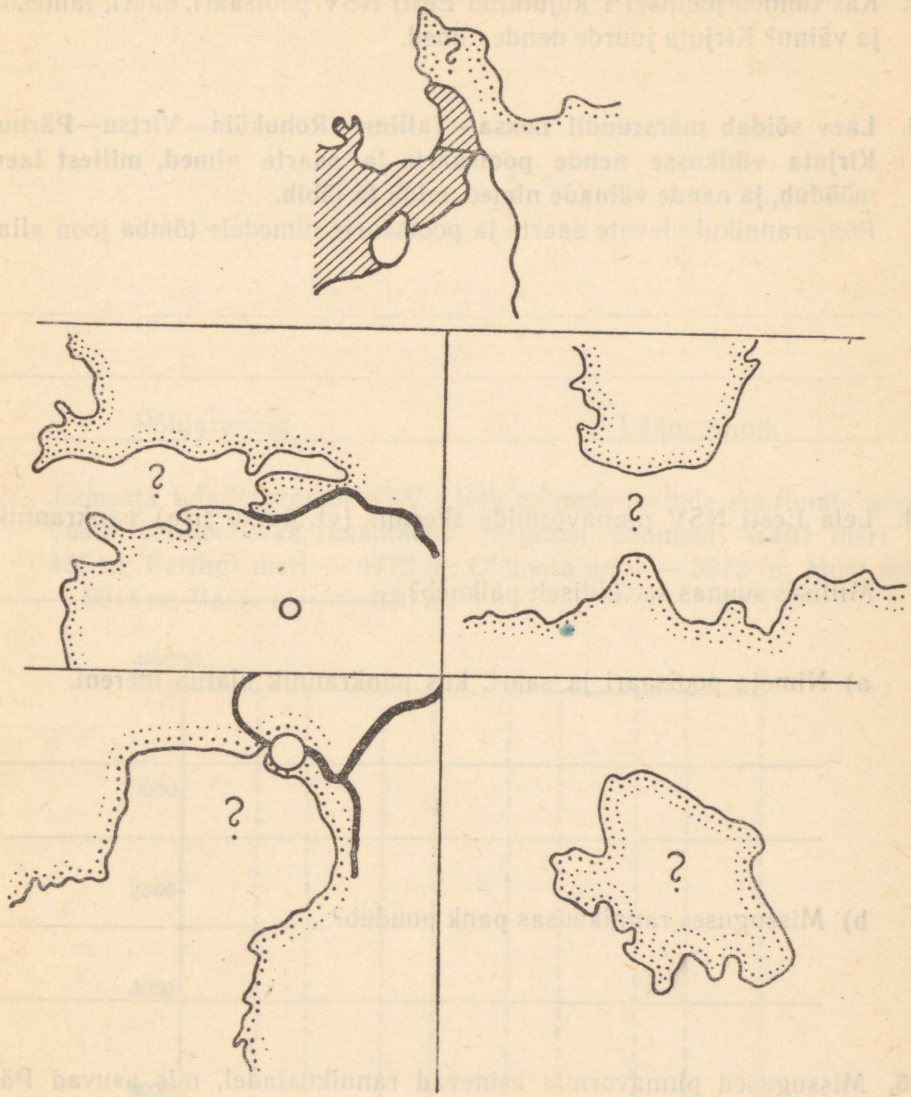
.....

21. Iseloomusta Eesti NSV rannajoont.

.....

.....

.....

Joon. 1

22. Kas tunnend joonisel 1 kujutatud Eesti NSV poolsaari, saari, lahtesid ja väinu? Kirjuta juurde nende nimed.

23. Laev sõidab marsruudil Loksa—Tallinn—Rohuküla—Virtsu—Pärnu. Kirjuta vihikusse nende poolsaarte ja saarte nimed, millest laev möödub, ja nende väinade nimed, mida ta läbib.

Põhjarannikul olevate saarte ja poolsaarte nimedele tõmba joon alla.

.....

.....

.....

24. Leia Eesti NSV pinnavormide skeemil (vt. õpiku lisa) pankrannik.

Millises suunas see üldiselt paikneb? .....

a) Nimeta poolsaari ja saari, kus pankrannik ulatub mereni.

.....

.....

b) Missuguses rannikuosas pank puudub? .....

.....

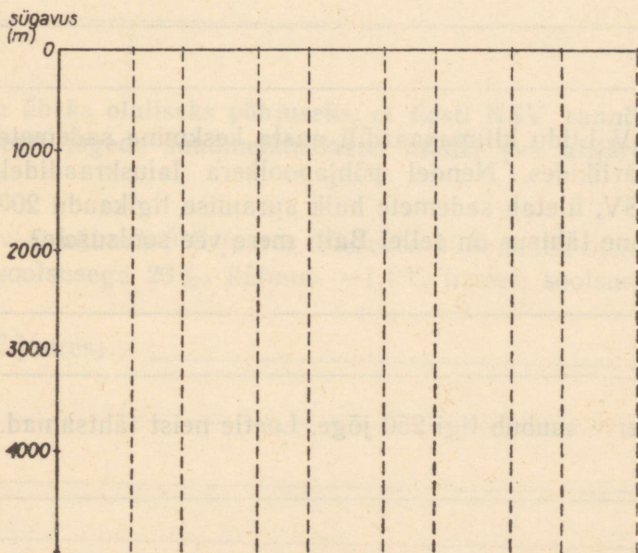
25. Missugused pinnavormid esinevad rannikualadel, mis asuvad Pärnust lõuna pool? .....

26. Joonista põhjaranniku ja lääneranniku läbilõige külgvaates.

Põhjarannik

Läänerannik

27. Joonesta tulpdiagramm NSV Liidu mõnede merede suurimate sügavuste võrdlemiseks, kasutades järgmisi andmeid: Balti meri — 455 m; Beringi meri — 4773 m; Ohhoota meri — 3372 m; Must meri — 2211 m; Valge meri — 330 m.

Missuguse sügavusega merede hulka kuulub Balti meri?

.....

.....

28. Miks on ehitatud Eesti NSV rannikule hulgaliselt tuletorne, rannikuvetesse aga paigutatud mitmesuguseid meremärke?

.....

.....

29. Missugused Balti mere osad jäätuvad?

.....

.....

30. Võrdle Barentsi mere ja Balti mere ühendust Atlandi ookeaniga. Miks Balti mere vee soolsus erineb Atlandi ookeani vee soolsusest (Atlandi ookeani vee keskmine soolsus on 35,4‰)?

.....

.....

31. Leia NSV Liidu kliimakaardilt aasta keskmine sademete hulk Balti liiduvabariikides. Nendel põhjapoolkera laiuskraadidel, kus asub Eesti NSV, ületab sademete hulk auramise ligikaudu 200 mm võrra. Missugune tähtsus on sellel Balti mere vee soolsusele?

.....

.....

32. Balti merre suubub ligi 250 jõge. Loetle neist tähtsamad.

.....

.....

Miks Pärnu ja Matsalu lahes on vesi suhteliselt väikese soolsusega?

.....

.....

33. Missugused on seosed Balti mere vee soolsuse, sademete hulga ja auramise ning jõgede rohkuse vahel?
- .....
- .....

34. Miks Eesti NSV sügavates lahtedes tekib jääkate ainult väga pakastel talvedel, madalates lahtedes aga peaaegu igal talvel?
- .....
- .....

35. Mis on üheks oluliseks põhjuseks, et Eesti NSV rannikul tekib jää kõigepealt jõgede suudmelähedastel aladel (vt. alljärgnevaid andmeid)?

Mage vesi külmub 0°C juures. Merevee külmumine on soolsusest (vesi soolsusega 20‰ külmub $-1,1^{\circ}\text{C}$ juures, soolsusega 40‰ — $-2,2^{\circ}\text{C}$ juures).

.....

.....

.....

36. Balti meres elab 45 liiki merekalu, 13 liiki siirdekalu ja ligikaudu 30 liiki mageveekalu. Seevastu Põhjamere kalastikus mageveekalu ei esine, merekalu on 215 liiki ja siirdekalu 10 liiki. Miks on merekalade liike Balti meres suhteliselt vähe, mageveekalu esineb aga rohkesti?
- .....
- .....
- .....

37. Merevee väikseim soolsus, mis võimaldab räime paljunemist, on 4—10‰. Kilu paljunemist võimaldab vesi soolsusega 5‰, lesta ja tursa paljunemist — 10‰. Missuguste merekalade paljunemiseks on Balti meres tingimused kõige soodsamad?
- .....
- .....

38. Missugused on seosed kalade leviku ja merevee omaduste vahel?
- .....
- .....
- .....

39. Nimeta meie rannikualade linnuliike. Missugused looduskaitsealad on rikkaliku linnustikuga? Leia need kaardil.
- .....
- .....

40. Kihnu ja Ruhnu kalurid on tuntud ka mereloomade küttidena. Missuguseid mereloomi nad kütivad? .....
- .....
- .....

41. Nimeta neid Balti mere taimi, millel on majanduslik tähtsus. Mil-
leks neid kasutatakse? .....

42. Kirjelda elukonda Balti meres ja selle majanduslikku tähtsust.
.....
.....
.....
.....

43. Märki maailma kontuurkaardile nende Euroopa sotsialistlike ja kapitalistlike riikide nimed, mis asuvad vahetult Balti mere ääres. Viiruta samal kaardil need maailmajaod, millega on NSV Liidul otsustav pidada ühendust mereteed kaudu Balti mere sadamatest.

44. Leia Eesti NSV füüsilisel kaardil (mõõt 1 : 600 000) meresadamad ja laevaliinid.

45. Analüüsi alljärgnevaid andmeid kalaliikide osatähtsuse kohta Eesti NSV kalapüügis 1964. aastal (%-des):

kilu — 11,1%	lest — 1,1%
räim — 20,1%	tursk — 11,6%

Kirjuta kalaliikide nimetuste ehte vastavalt nende osatähtsusele kalapüügis järjekorranumber.

Miks on räime osatähtsus kalapüügis kõige suurem?
.....

46. Eesti NSV rannikuvetes tuntakse ligi 60 meremuda leiukohta. Leia neist tähtsamad Eesti NSV füüsilisel kaardil. Milleks kasutatakse

Eestis meremuda? .....

47. Nimeta Eesti NSV linnad, kus asuvad sanatooriumid. Leia need kaardil. ....

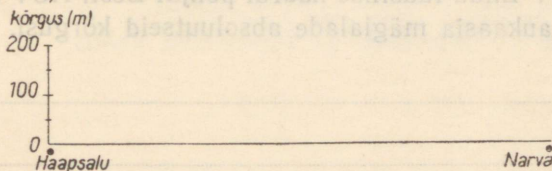
48. Miks on Eesti rannikualadel rohkesti pioneerilaagreid ja puhkekodusid? Nimeta neist mõned ja leia nende asukohad kaardil. ....

49. Kirjuta kokkuvõtte Balti mere majanduslikust tähtsusest. ....

PINNAEHITUS.

50. Vaatle NSV Liidu füüsilist kaarti. Missugusesse NSV Liidu ossa kuulub Eesti NSV territoorium reljeefilt? .....

51. Joonista läbilõige Eesti NSV pinnamoest joonel Haapsalu—Narva. Kasuta selleks Eesti NSV füüsilist kaarti.

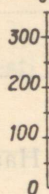

Missugused maapinna kõrgusastmed on valdavad joonel Haapsalu—Narva? .....

52. Missugused kõrgusastmed on valdavad kogu Eesti NSV territooriumil (vt. Eesti NSV füüsiline kaart)? .....

53. Leia Eesti NSV füüsilisel kaardil vabariigi madalamad ja kõrgemad alad. Kujuta joonisel Eesti NSV nelja kõrgustiku kõrgeimad tipud.

kõrgus (m)

54. Võrdle NSV Liidu füüsilise kaardi põhjal Eesti NSV kõrgustikualade ja Taga-Kaukaasia mägi-alade absoluutseid kõrgusi.

---

55. Iseloomusta absoluutseid kõrgusi Eesti NSV-s.

---

56. Joonista läbilõige kodukohas esinevast paljandist. Märgi sellele tingmärkidega kivimikihid. Eralda katkendjoonega aluspõhja- ja pin-nakattekivimite kihid.

56. Eesti aluspõhjakivimite leitud rühmade loetelu ja nende koosseis. Millal võid sellest järeleada nende kivimite tekke kohta?

57. Kus toimub Eesti ka tänapäeval kivimite tekkinud tektooniline seismiliselt?

58. Millised on Eesti aluspõhjakivimite tekke tingimused?

59. Kus toimub Eesti ka tänapäeval kivimite tekkinud tektooniline seismiliselt?

60. Millised on Eesti aluspõhjakivimite tekke tingimused?

61. Kus esineb Eesti NSV aluspõhjas veel neid kivimeid?

62. Millises suunas on Eesti NSV aluspõhjakivimite kihid kaldus?

63. Missugused kivimid moodustavad aluspõhja

Põhja-Eestis? .....

Lõuna-Eestis? .....

Kagu-Eestis? .....

59. Eesti aluspõhjakiivimites leidub mitmesuguste mereloomade kivistunud osi — rüükalade luid, limuste kodasid jne. Mida võib sellest järeldada nende kivimite tekke kohta?

.....

.....

60. Kus toimub Eestis ka tänapäeval kivimite tekkimine settimise teel?

.....

.....

61. Iseloomusta kivimite teket ja paiknemist Eestis.

.....

.....

.....

.....

62. Jälgi hoolikalt õpiku joonisel aluspõhja reljeefi. Võrdle aluspõhja reljeefi kõrgust meretasemest kõrgustikualadel ja nõgudes.

Kus asuvad aluspõhjakõrgustikud Eestis? .....

.....

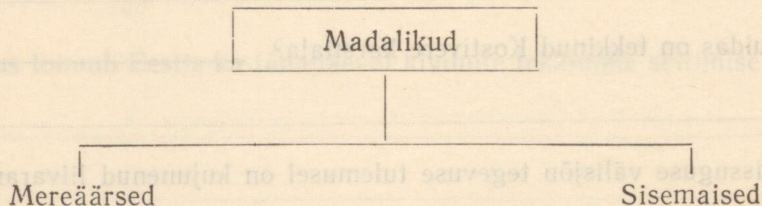
63. Missugune seos on maapinna reljeefi ja aluspõhja reljeefi vahel?

.....

.....

69. Leia Eesti NSV füüsilisel kaardil suuremad madalikud. Kirjuta nende nimed alljärgnevale skeemile.

70. Missugusesse kahte rühma võib jaotada Eesti NSV kõrgustikud nende välisilmelt? Koosta selle kohta skeem, kuhu märgi vastavate kõrgustike nimed.

```
graph TD; A[Kõrgustikud] --- B[ ]; B --- C[ ]; B --- D[ ];
```

71. Missuguse reljeefiga alad asuvad kõrgustike vahel?

72. Märki tabelisse tüüpiliste pinnavormide nimetused vastavalt nende paiknemisele.

Tüüpilised pinnavormid Põhja- ja Lääne-Eestis	
Tüüpilised pinnavormid Kesk-Eestis	
Tüüpilised pinnavormid Lõuna-Eestis	

73. a) Võrdle põllumaa levikut Eesti NSV madalikel, kõrgustikel ja lainjatel tasandikel (vt. õpikus vastav joonis). Missuguse pinna-
moega alal on põllumaad suhteliselt vähe? .....

b) Miks on madalikel põllumaad vähem kui kõrgustikel ja lainjatel
tasandikel? .....

74. Miks Kagu-Eesti kõrgustike tippudel (Suurel Munamäel jt.) on met-
sad säilinud? .....

75. Missugustel aladel Eesti NSV-s avaldab reljeef inimese majandusli-
kule tegevusele takistavat mõju? .....

MAAVARAD.

76. Nimeta koduümbruses leiduvad maavarad, Milleks neid kasutatakse?

77. Täida tabel Eesti NSV maavarade ja nende tähtsamate leiukohtade kohta.

	Maavara nimetus	Tähtsamad leiukohad
Pinnakattes leiduvad maavarad		
Aluspõhjas leiduvad maavarad		
Aluspõhjas ja pinnakattes leiduvad maavarad		

78. Märki kontuurkaardile energeetiliste maavarade (põlevkivi ja turvas) tähtsamad leiukohad ning fosforiidi leiukohad.

79. Missuguseid rahvamajanduses tähtsaid maavarasid on vajalik Eesti NSV-sse tuua vennasvabariikidest? .....

.....

.....

80. Rühmita Eesti NSV tähtsamad maavarad nende kasutamise järgi.

.....

.....

83. Millest oleneb päikesepaiste kestus?

Miks on Eestis päikesepaiste kestus suhteliselt väike?

84. Misgaused on peamised õhumassid, mis kujundavad Eesti NSV

kliimat?

Kust liiguvad Eestisse põhised õhumassid?

Kust liiguvad Eestisse kontinentaalsed õhumassid?

KLIIMA.

81. Miks on Eestis 4 aastaaega? .....

82. Millest on tingitud keskmiste õhutemperatuuride muutumine aasta-
aegade järgi? .....

83. Millest oleneb päikesepaiste kestus?

.....
.....

77. Miks on Eestis päikesepaiste kestus suhteliselt väike?

.....
.....

84. Missugused on peamised õhumassid, mis kujundavad Eesti NSV kliimat?

.....
.....
.....

Kust liiguvad Eestisse merelised õhumassid?

.....
.....

Kust liiguvad Eestisse kontinentaalsed õhumassid?

.....
.....

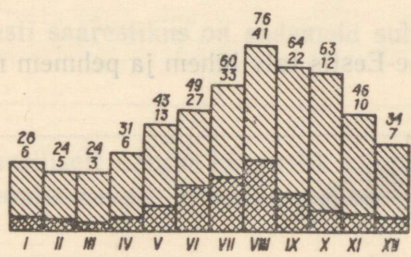
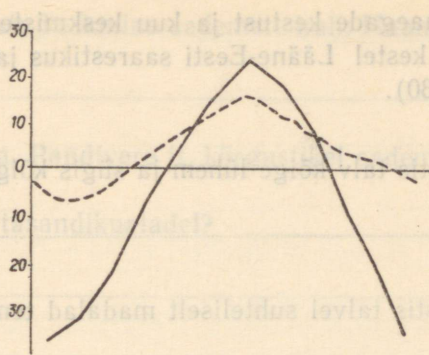
Märgi tingmärkidega nende õhumasside liikumise suunad kontuurkaardile.

85. Võrdle temperatuuri ja sademete hulga aastast käiku Jakutskis ja Tallinnas (vt. joonis 2). Miks on Jakutskis talved külmemad ja suved soojemad kui Tallinnas?

.....
.....

Miks on Jakutskis sademeid vähem kui Tallinnas?

.....

- t* aastane käik Jakutskis
- - - t* aastane käik Tallinnas
- ▨ Sademete hulk Tallinnas
- ▩ Sademete hulk Jakutskis

Joon. 2

86. Miks on Eesti NSV kliimas ülekaalus merelised tunnused?

.....

.....

.....

.....

.....

87. Analüüsi aastaegade kestust ja kuu keskmiste temperatuuride jaotumust aasta kestel Lääne-Eesti saarestikus ja mandril (vt. õpikus joonised 29 ja 30).

a) Kus on Eestis talv kõige lühem ja sügis kõige pikem?

.....

b) Kus on Eestis talvel suhteliselt madalad temperatuurid?

.....

c) Miks on Lääne-Eestis talv lühem ja pehmem ning sügis pikem kui Ida-Eestis? .....

.....

.....

88. Missuguste ilmastiku elementidele avaldab otsest mõju Balti meri?

.....

89. Märki Eesti pinnamoe läbilõike joonisele (vt. ülesanne 51) tulpana aasta keskmine sademete hulk järgmiste andmete põhjal:

Haapsalu — 550 mm

Keila jõe ülemjooks — 650 mm

Pandivere kõrgustik — 700 mm

Kunda jõe ülemjooks — 650 mm

Narva — 600 mm

Kus on juunel Haapsalu—Narva kõige rohkem sademeid?

.....

90. Kui suur on aasta keskmine sademete hulk Haanja kõrgustikul?

.....

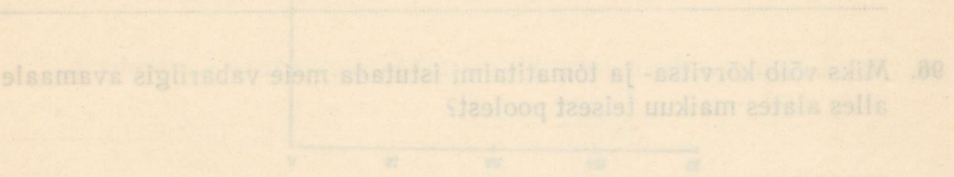
91. Miks on Haanja, Pandivere jt. kõrgustikel sademeid rohkem kui nendele lähedastel tasandikualadel?

.....

92. Miks Lääne-Eesti saarestikus on sademeid suhteliselt vähe?

.....

93. Joonista skemaatilisel lainjas kõrgustik külgvaates, märgi joonisele noolega läänetuulte suund, pilvede ning sademete kujutised.

.....

.....

94. Millest on tingitud sademete erinev jaotumus Eesti NSV territooriumil?

.....

.....

.....

.....

95. Riisi kasvuperiood on 90—130 päeva. Miks meie vabariigis pole riisi võimalik kasvatada, kuigi taimekasvuperioodi pikkus on Eestis ligi

180 päeva? .....

.....

.....

96. Miks võib kõrvitsa- ja tomatitaimi istutada meie vabariigis avamaale alles alates maikuu teisest poolest?

.....

.....

97. Miks kolhoosides ja sovhoosides koristatakse silomais juba septembri alguses, kuigi taimekasvuperiood lõpeb Eestis alles oktoobrikuus?

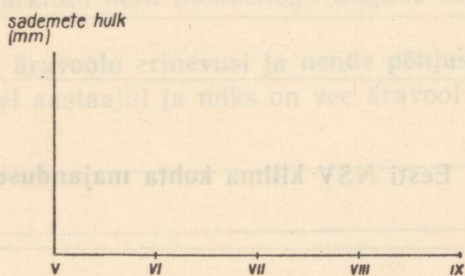
.....

.....

98. Too veel näiteid taimekasvu ja temperatuuriolude vaheliste seoste kohta Eestis. ....

99. Miks on Eesti NSV-s palju liigniiskeid alasid? .....

100. Joonista oma kodukoha kliima andmete alusel sademete hulga graafik ajavahemiku mai—september kohta.

Missugustel kuudel ja miks vajavad taimed niiskust kõige rohkem?

Millal pole niiskuse hulk taime arengus määrava tähtsusega?

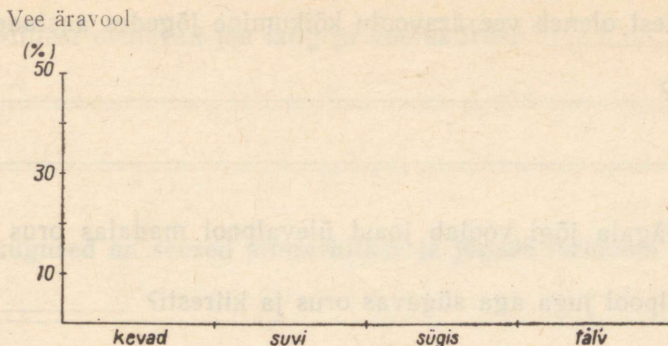
Anna omapoolne hinnang sademete jaotumusele Eestis taimekasvu-
perioodil. ....

101. Missugustes majandusharudes on oluline tähtsus külmavaba peri-
oodi kestusel? .....

102. Tee kokkuvõtte Eesti NSV kliima kohta majanduse seisukohast.

SISEVEED.

103. Vee äravool Eesti NSV jõgedes on aastaegade lõikes erinev: keva-
del — 43%, suvel — 14%, sügisel — 24% ja talvel 19%. Joonesta
selle kohta tulppiagramm.

Täienda joonist igale aastaajale tüüpilise kuu keskmise temperatuuri andmetega (kevad—aprill, suvi—juuli, sügis—oktoober, talv—veebruar), märkides need numbritega tulpade kohale.

104. Analüüsi vee äravoolu erinevusi ja nende põhjusi.

a) Missugusel aastaajal ja miks on vee äravool jõgedes suurim?

.....

.....

b) Miks suvel, kui sademete hulk on suhteliselt suur, on jõgedes vee äravool kõige väiksem? .....

.....

c) Miks sügisel vee äravool uuesti suureneb? .....

.....

d) Millistest vetest toituvad jõed talvel? .....

.....

e) Millest oleneb vee äravoolu kõikumine jõgedes aastaaegade lõikes? .....

105. Miks Jägala jõgi voolab joast ülevalpool madalas orus ja aeglaselt, allpool juga aga sügavas orus ja kiiresti? .....

106. Analüüsi Valgejõe ja Pärnu jõe profiiljooniseid (vt. õpiku joonis 34).

a) Mitu meetrit langeb lähtest suudmeni

Valgejõgi? .....

Pärnu jõgi? .....

b) Arvuta mõlema jõe keskmine lang, s. o. lang 1 km kohta.

c) Kummas jões ja miks on voolukiirus suurem?

d) Miks Valgejõel esineb juga? .....

e) Millest olenevad jõe lang ja voolukiirus? .....

.....
.....

107. Missugused on seosed pinnaehituse ja jõgede iseloomu vahel? .....

.....
.....
.....

108. a) Miks Narva jõgi voolab Peipsi järvest Soome lahte, mitte aga vastupidi? .....

.....
.....

b) Missuguses suunas voolab Suur-Emajõgi? .....

.....

109. Leia Eesti NSV füüsilisel kaardil Peipsi—Pihkva järve ja Võrtsjärve kõrgus meretasemest.

Teades, et Suur-Emajõe pikkus on 100 km ja Narva jõe pikkus 77 km, arvuta nende jõgede keskmine lang.

.....
.....

Kummas jões on voolukiirus suurem? .....

110. Missugune majanduslik tähtsus on jõe langul?

.....
.....

111. Värvi kontuurkaardil iga vesikond erineva värviga ja märgi juurde osatähtsus hüdroenergia varude poolest, kasutades järgmisi andmeid:

Soome lahe vesikond — 47%

Riia lahe ja Väinamere vesikond — 34%

Peipsi—Pihkva järve vesikond — 19%

112. Suuremate energiavarudega jõgedeks on Eesti NSV-s Keila jõgi, Jägala jõgi, Pirita jõgi. Missugusesse vesikonda need jõed kuuluvad?

.....
.....

Miks on nendel suhteliselt suured energiavarud? .....

.....
.....

113. Miks paiknevad hüdroelektrijaamad peamiselt Põhja-Eestis?

.....
.....

.....
.....

114. Analüüsi järgmisi andmeid Eesti NSV järvede kohta.

Järvede suurusrühmad	Järvede arv
Väga väikesed (pindalaga kuni 4 ha)	567
Väikesed (pindalaga 4—10 ha)	320
Keskmise suurusega (pindalaga 10—100 ha)	216
Suured (pindalaga 100—10 000 ha)	42
Väga suured (pindalaga üle 10 000 ha)	3

a) Kui suur on enamiku Eesti järvede pindala? .....

b) Leia NSV Liidu Euroopa-osa füüsilisel kaardil Eesti NSV järved. Missugusesse suurusrühma kuuluvad järved on märgitud sellel kaardil? .....

Miks pole sinna märgitud väiksemaid järvi? .....

c) Kas Eesti NSV-d võiks nimetada «tuhande järve maaks»? .....

d) Miks on Eestis palju järvi? .....

115. Leia järvede leviku tiheduse kaardil (vt. õpiku joonis 38) järvederikkamad ja -vaesemad alad Eestis. Miks Pärnu ja Matsalu lahe

ümbruses on vähe järvi? .....

Miks esineb rohkesti järvi Eesti NSV kaguosas? .....

116. Eestis on 36 järve sügavusega üle 15 m. Teised järved on madalamad. Mida võib sellest järeldada Eesti NSV järvede valdava sügavuse kohta? .....

117. Määra Eesti NSV füüsilise kaardi põhjal Viljandi järve, Vagula järve ja Saadjärve kuju. Kus esineb Eestis veel neile sarnase kujuga järvi? .....

118. Kirjuta vihikusse Eesti NSV järvede iseloomulikud tunnused.

119. Kust saadakse vett loomafarmidele (tööstustele)? .....

120. Kus lõpevad magistraalkraavid? Miks? .....

121. Miks ei ole (on) võimalik kasutada lähima jõe energiat elektriener-
gia tootmiseks? .....

122. Miks lähimat jõge (järve) on (ei ole) võimalik kasutada transpordi-
teena? .....

123. Miks on vaja säilitada siseveekogude puhtust? .....

124. Missugune tähtsus on jõgedel Eesti NSV põllumajandusele? .....

125. Leia Eesti NSV füüsilisel kaardil tähtsamad sisevetesadamad. Märki need kontuurkaardile. Missugustel siseveekogudel toimub regulaarne

laevaliiklus? .....

.....

126. Miks on Balti Soojuselektrijaam rajatud Narva veehoidla lähedusse? .....

.....

127. Kust saab Tallinn vajaliku vee? .....

.....

128. Nimeta siseveekogusid, mille ääres asuvad kalurikolhoosid.

.....

.....

Missuguseid kalaliike püütakse nendest veekogudest?

.....

.....

129. Tee kokkuvõtte sisevete majanduslikust tähtsusest Eesti NSV-s.

.....

.....

.....
.....
MULLASTIK.

130. Millises looduslikus vööndis asub Eesti NSV? .....

131. Missugused mullad on tüüpilised metsavööndile?
Õigetele vastustele tõmba joon alla.

mustmullad   kamar-leetmullad   kastanmullad
soomullad   hallmullad

132. Missuguste omadustega on kamar-leetmullad? .....

133. Missugusesse mullastikuvööndisse kuulub Eesti NSV? .....

134. Analüüsi võrdlevalt Eesti NSV tähtsamate mullatüüpide omadusi
(vt. õpiku joonis).

a) Missugustel parasniisketel muldadel on huumuskiht kõige pak-
sem? .....

b) Miks on see muid lubjarikas? .....

- c) Miks puudub parasniisketel muldadel gleikiht? .....
- .....
- d) Mille poolest erineb gleimulla huumuskiht parasniiskete muldade huumuskihist? .....
- .....

Miks gleimuldade huumuskihis on orgaaniline aine vähem kõdu-
nenud kui parasniisketel muldadel? .....

.....

- e) Missuguses mullas ja miks huumuskiht peaaegu puudub?
.....
.....
- f) Missuguses mullas on mineraalsoolad uhutud sügavamatesse kih-
tidesse? .....
- .....

135. Mille poolest erinevad Põhja- ja Lõuna-Eesti mullad?

.....

.....

Mis on selle põhjuseks? .....

.....

136. Missuguse pinnamoega alal on Eestis liigniisked ja soostunud mullad? .....

137. Missugusel alal kooli läheduses on liigniiskeid muldi?

.....
Mis on nende esinemise põhjuseks? .....

138. Miks Lääne-Eesti mullad on õhemad kui Kesk-Eestis (vt. õpiku joonis 21)? .....

139. Miks Otepää ja Haanja kõrgustiku mullad erinevad ümbruskonna madalikalade muldadest? .....

140. Missugused looduslikud tingimused ja kuidas avaldavad mõju mulatüüpide paiknemisele meie vabariigis?

141. Loetle kodukoha peamised mullatüübid. ....

.....
.....

142. Kuidas on võimalik tõsta mulla viljakust?

.....
.....
.....

143. Miks on (ei ole) vaja kodukoha muldi lubjata?

.....
Mida kasutatakse lupjamiseks? .....

144. Missuguseid väetisi kasutatakse mulla viljakuse tõstmiseks?

.....
Kust saadakse fosforväetisi? .....

145. Missuguseid masinaid kasutatakse mulla viljakuse tõstmiseks?

.....

146. Milleks kasutatakse kuivendatud maid? .....

147. Loetle mulla viljakuse tõstmise abinõud kodukohas.

148. Kui kodanlikus Eestis oli 1939. aastal maaparandustöödeks 4 ekskavaatorit, siis 1964. aastal asendasid ekskavaatorid maaparanduses 21 tuhande inimese käsitsitöö, kõnelemata traktoritest, skreepertest, buldooseritest jt. spetsiaalsetest maaparandusmasinatest ja riistadest, mida maaparanduses kasutatakse. 1964. aasta jooksul töödeldi keemiliste vahenditega lennukitelt üle 75 tuhande hektari maad. **Miks on tänapäeval võimalik kasutada mulla viljakuse tõstmiseks ja maaparandustöödeks ulatuslikult masinaid?**

TAIMKATE.

149. Leia NSV Liidu looduslike vööndite kaardil Eesti NSV. Missuguses vööndis asub Eesti? .....

150. Missugused alad Euroopas asuvad segametsade allvööndis?

Miks on segametsade allvöönd Euroopa idaosas kitsam kui lääneosas? .....

151. Mille poolest erineb segamets okas- ja lehtmetsast?

152. Nimeta meie metsade okas- ja lehtpuid. Miks Lääne-Eestis on laialehiste lehtpuude osatähtsus suurem kui Ida-Eestis?

153. Missugused kliimatingimused põhjustavad segametsade levikut Eestis?

154. Missugused kliimatingimused soodustavad soode tekkimist Eestis?

.....

155. Kuidas on seotud soostumine põhjavee tasemega?

.....

.....

156. Tee joonis soo tekkimise kohta nōos. Pideva joonega märgi joonisele maapinna läbilõikejoon, katkendliku joonega põhjavee tase ja püst-kriipsukestega koht, kuhu tekib soo.

157. Leia Eesti NSV füüsilisel kaardil suuremad soomassiivid. Miks asuvad sooderikkamad alad Lääne- ja Kirde-Eestis?

.....

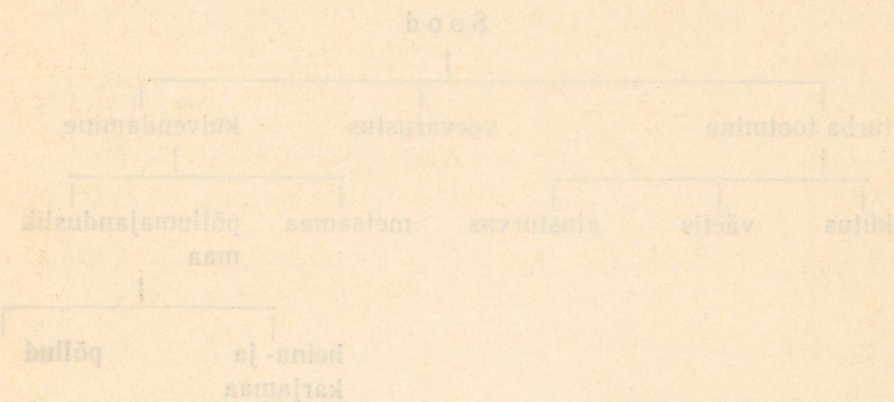
.....

.....

158. Kirjelda kodukoha pinnamoodi, mullastikku ja taimkatet järgmise kava põhjal.

- a) Peamised pinnavormid, nende suhtelised kõrgused (sügavused).
- b) Peamised mullatüübid, nende omadused.
- c) Peamised taimkattetüübid.
- d) Missugused mullad paiknevad kõrgematel aladel, missugused madalamatel aladel?
- e) Missugusel alal on mullad parasniisked, missugusel liigniisked? Millest on niisugune erinevus tingitud?
- f) Võrdle paras- ja liigniiskete muldadega alade taimkatet. Kirjelda nende erinevusi.
- g) Võrdle liigniiskete ja parasniiskete alade kasutamist inimese poolt. Kus paiknevad põllud, metsad, heina- ja karjamaad?

158. Analüüsi alljärgnevat skeemi soode lähiseose kohta põhjamaajandusliku ja tööstusliku tootmise seisu kohta.

Koosta analüütiline skeemid ka metsade ja niitude kasutamise kohta.

LOOMASTIK

159. Analüüsi alljärgnevat skeemi loomastiku arengu kohta põhjamaajandusliku ja tööstusliku tootmise seisu kohta.

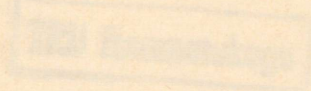

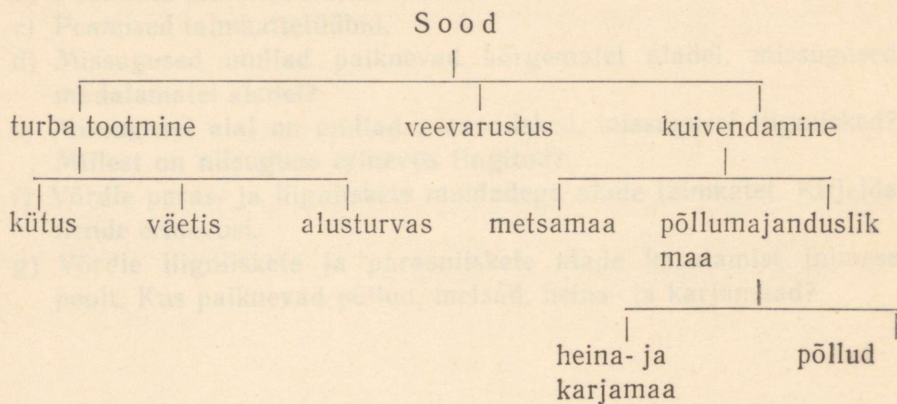

---

159. Analüüsi alljärgnevat skeemi soode tähtsuse kohta põllumajandusliku ja tööstusliku tootmise seisukohast.

Koosta analoogilised skeemid ka metsade ja niitude kasutamise kohta.

LOOMASTIK.

160. Loetle oma koduümbruse selgroogseid. Tõmba joon alla nende liikide nimetustele, mida esineb arvukamalt.

.....

.....

161. Missuguseid loomi on koduümbruses tunduvalt rohkem kui selgroogseid? Too näiteid. ....

.....

.....

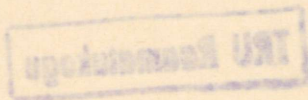
162. Täida alljärgnev tabel Eesti NSV-s levivate imetajate kohta.

Selts	Liigid
Putuktoidulised	
Käsiivialised	
Närilised	
Jäneselised	
Kiskjalised	
Sõralised	
Loivalised	

163. Võrdle selgroogsete arvu Eesti NSV-s vastavate arvudega NSV Liidu ulatuses. Arvuta ligikaudselt ja märgi tabeli viimasesse lahtrisse, kui suur osa NSV Liidu territooriumil levivatest selgroogsete liikidest elutseb Eesti NSV-s.

Klass	Liikide arv		Eesti NSV-s levivate liikide ligikaudne osa NSV Liidu loomastikus
	NSV Liit	Eesti NSV	
Kalad	1000	75	
Kahepaiksed	33	10	
Roomajad	125	5	
Linnud	700	308	
Imetajad	332	63	

a) Missugune selgroogsete klass on Eestis kõige liigirikkamalt esindatud? .....

b) Miks on Balti meri suhteliselt kalavaene? .....

.....
.....

164. Miks on Eesti NSV-s palju segametsa- ja veelinde? Nimeta veelinde tähtsamad pesitsusalad. ....

.....
.....

165. Too näiteid kodukoha loomastiku kohanemisest mitmesuguste looduslike tingimustega. ....

.....
.....
.....

166. Viimase 10 aasta jooksul on jäneste arv tõusnud meie vabariigis 80 tuhandelt 180 tuhande isendini, põtrade arv 800-lt 6500 isendini, metkitsede arv 5 tuhandelt 25 tuhande isendini, huntide arv aga langenud 800-lt 10—15 läbirännul oleva isendini. Millest on tingitud eelnimetatud loomade arvukuse muutumine? .....

.....
.....
.....
.....

167. Kirjelda looduses valitsevaid seoseid Eesti NSV loomastiku näitel.

168. Õpi tundma tähtsamaid metsakahjureid. Selgita, kuidas nende vastu võideldakse ja kes sellega tegeleb.

169. Selgita, kas ümbruskonna metsades leidub kahjulikke imetajaid. Kes organiseerib nende hävitamist?

170. Missuguseid kasulikke loomi elab ümbruskonna metsades?

Kas ja millal on lubatud nendele jahti pidada?

171. Kuidas hoolitsetakse kasulike loomade eest?

172. Missuguseid haruldasi loomi esineb ümbruskonna metsades?

.....
.....
Kas need loomad on kaitse all? .....

173. Nimeta kodukoha veekogu tähtsamad loomad. ....

.....
.....
Selgita, kas nende suhtes kehtib looduskaitse. ....

.....
.....
Kas ja kuidas piiratakse kodukoha veekogu asustavate mõnede loomade (näit. vähid, kalad) püüki? .....

174. Missugune tähtsus loomastiku suhtes on inimese teadlikul tegevusel?

LOODUSVARADE KASUTAMINE JA LOODUSKAITSE.

175. Nimeta loodusvarasid, mille varud on ammendatavad. ....

176. Miks on vajalik, et metsaraie oleks kooskõlas metsaistutamisega?

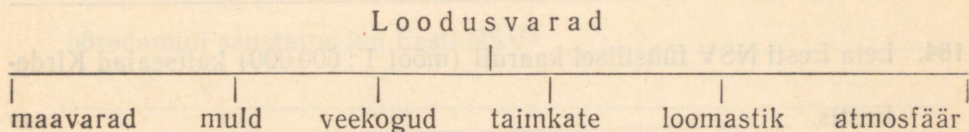
177. Miks on kehtestatud kalakaitse- ja jahipidamise eeskirjad?

178. Mis tähtsus on veekogude puhtuse säilitamisel? .....

179. Miks hakatakse fosforiidikarjäärides tootma lubjakivist killustikku ja ehituspaasi, põlevkivikarjäärides — turvast? .....

180. Mis tähtsus on atmosfääri puhtuse säilitamisel? .....

181. Täienda alljärgnevat skeemi, märkides sellele abinõud, mis võimaldavad loodusvarasid otstarbekalt kasutada.

182. Õpi tundma looduse kasutamise ja kaitsmise olukorda kodukohas järgmise kava põhjal.

- a) Atmosfääri puhtuse olukord, selle eest võitlemise abinõud.
- b) Tuuleenergia kasutamine.
- c) Veekogude kasutamine, nende puhtus, selle eest võitlemise abinõud.
- d) Kalavarude kasutamine ja säilitamine.
- e) Maavarade kasutamine, nende kasutamise otstarbekus.
- f) Mulla viljakuse säilitamine ja tõstmine.
- g) Taimkatte kasutamine, säilitamine, taastamine ja rikastamine.
- h) Loomastiku kasutamine, säilitamine, taastamine ja rikastamine.

183. Missuguseid looduskaitsealasid on võimalik külastada ekskursionil
Lääne-Eestisse ja saartele? .....

184. Leia Eesti NSV füüsilisel kaardil (mõõt 1 : 600 000) kaitsealad Kirde-
Eestis. ....

185. Kus säilitatakse Eestis sood looduslikul kujul? .....

186. Selgita riiklike looduskaitsealade tähtsust.

RAHVASTIK JA ASULASTIK.

187. Nimeta liiduvabariigid, mis oma pindalalt on Eesti NSV-ga ligi-
kaudu võrdsed. Kui suur on nendes liiduvabariikides rahvastiku üld-
arv? .....

- .....
- .....
188. Missugused NSV Liidu osad on
tihedamini asustatud kui Eesti NSV? .....
- .....
- hõredamini asustatud kui Eesti NSV? .....
- .....
189. Milliste liiduvabariikide hulka kuulub Eesti NSV rahvaarvult ja rahvastiku tiheduselt?
- .....
190. 1963. aastal oli linnarahvastiku osatähtsus Eesti NSV-s ja Läti NSV-s 60%, Vene NFSV-s 57%, Armeenia NSV-s 53%. Teistes liiduvabariikides on linnarahvastiku osatähtsus väiksem. Mida sel-
lest järeldada? .....
- .....
191. Tallinna elanike arv oli 1. jaanuaril 1963. a. 331 tuhat inimest. Võrdle seda Eesti NSV rahvastiku üldarvuga. Kui suur osa Eesti NSV rahvastikust elab Tallinnas? .....
- .....
192. Linnarahvastiku osatähtsus on Eestis teinud läbi suured muutused: 1913. aastal oli see 19%, 1939. aastal 34%, 1959. aastal 56% ja 1964. aastal 62%. Missugustel põhjustel on linnarahvastiku osatäht-
sus pidevalt tõusnud? .....

193. Mis on põhjustanud linnade kiiret kasvu ja uute linnade tekkimist Eestis?

194. Miks on põlevkivibasseinis asulastik tihe?

195. Missugune on seal rahvastiku tihedus?

196. Kus on Eestis asulastik suhteliselt hõre?

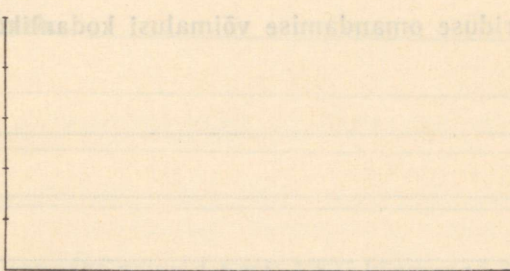
197. Miks Lääne-Eesti madalikuala on hõredasti asustatud?

198. Iseloomusta rahvastiku ebaühtlase paiknemise põhjusi Eestis.

199. Kujuta graafiliselt üldhariduslike koolide õpilaste arvu kasvu Eestis (1940. aastal õppis üldhariduslikes koolides 121 tuhat õpilast, 1964. aastal 214 tuhat õpilast).

Õpilaste
arv (tuh.)

250
200
150
100
50

Mis takistas kodanlikul perioodil paljudel noortel õppimist keskkoolis?

200. 1940. aastal õppis kõrgemates koolides 3600 üliõpilast, 1964. aastal üle viie korra rohkem. Missuguste abinõude rakendamine võimaldab omandada paljudel noortel kõrgemat haridust?

201. Too näiteid kodurajoonist õppimistingimustes toimunud muutuste kohta viimase 25 aasta jooksul. Mis neid muutusi on võimaldanud?

202. Võrdle hariduse omandamise võimalusi kodanlikus Eestis ja tänapäeval.

203. Kus asub kodukohale lähim apteek, polikliinik (arstipunkt, haigla)?

204. Selgita, mille poolest erinevad praegu arstiabi kasutamise võimalused nendest võimalustest, mis olid Eestis kodanliku võimu ajal.

.....
.....
.....
205. 1940. aastal suri Eestis iga 1000 elaniku kohta aastas 18 inimest, 1950. aastal — 13 inimest, 1955. aastal — 11 inimest ja 1963. aastal — 10 inimest. Nimeta põhjusi, miks inimeste surevus Eesti NSV-s

pidevalt väheneb. ....
.....
.....

206. Missugustes linnades asuvad Eesti NSV kõrgemad õppeasutused?
.....
.....

207. Missuguses linnas asuvad Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee, Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium? .....

208. Nimeta Eesti NSV linnu, kus asub sanatooriume või puhkekodusid.
.....
.....

209. Koosta Eesti NSV ühe suurema linna kui majandus-, kultuuri- ja hariduselu keskuse kirjeldus.

RAHVAMAJANDUSE ÜLDISELOOMUSTUS.

210. Joonista sektordiagramm Eesti NSV rahvamajanduse struktuuri kohta 1963. aastal alljärgnevate andmete alusel.

Tööstus	53,6%
Põllumajandus	23,0%
Ehitus	7,5%
Transport	5,1%
Muud harud	10,8%

Kokku: 100,0%

Analüüsi diagrammi järgmise kava kohaselt:

a) Missuguse rahvamajandusharu osatähtsus on Eesti NSV rahvatulus kõige suurem? .....

b) Mitu korda ületab tööstusest saadav rahvatulu põllumajandusest saadava tulu? .....

211. Nimeta Eesti NSV juhtiv majandusharu. ....

212. Missuguste maade hulka kuulub Eesti NSV rahvatulu struktuurilt? .....

213. Arvuta, mitu protsenti moodustab Eesti NSV territoorium NSV Liidu territooriumi suurusest ja Eesti NSV rahvastik NSV Liidu rahvastikust. ....

214. Eesti NSV on teiste liiduvabariikide seas toodangu hulgalt 1 elaniku kohta esimesel kohal elektrienergia, väävelhappe, mineraalväetiste, aparaatide ja mõõteriistade, tsemendi, paberi, mööbli, puuvillase ja linase riide, nahkjalatsite, või, liha, piima, täispiimatoodete ja munade tootmises ning kalapüügis.

Eesti NSV tähtsamad tööstusharud on:

Eesti NSV tähtsaim põllumajandusharu on:

TÖÖSTUS.

215. Märki kontuurkaardile peamised põlevkivi leiukohad ja põlevkivi-tööstuse keskused.

216. Märki samale kontuurkaardile soojuselektrijaamad (vt. õpiku joonis 64).

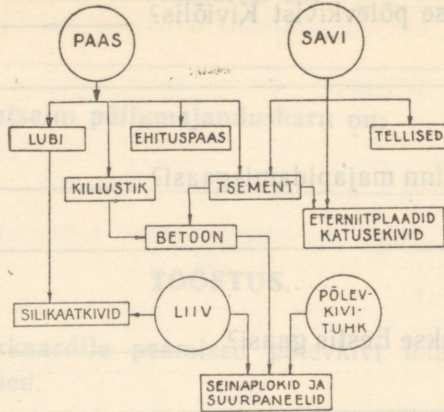
217. Mitu korda on elektrienergia tootmine kasvanud Eesti NSV-s ajavahemikul 1960—1964 (vt. õpiku joonis 68)? .....

Missuguse soojuselektrijaama ehitamisega tagati elektrienergia tootmise kiire kasv Eestis? .....

Mida kasutatakse Balti Soojuselektrijaamas kütteks? .....

218. Miks asuvad suuremad soojuselektrijaamad Kirde-Eestis?

219. Mida toodetakse põlevkivist Kiviõlis? .....
220. Kust saab Tallinn majapidamisgaasi? .....
- Millest toodetakse Eestis gaasi? .....
- Kus asub põlevkivigaasi tehas? .....
221. Milleks kasutatakse põlevkivituhka? .....
222. Koosta põlevkivi kasutamise kohta skeem, kuhu märgi:
- põlevkivi kui kütus,
  - põlevkivi kui keemiatööstuse tooraine,
  - põlevkivijäägid ja nende kasutamine.
- Näidisena ja andmete allikana kasuta õpiku joonist 65.
223. Analüüsi ehitusmaterjalide tööstuse kohalike toorainete ja toodete skeemi (vt. joonis 3) alljärgneva kava põhjal.
- Ehitusmaterjalide kohalikud toorained.
  - Pae kasutamine ehitusmaterjalide tööstuses.
  - Savi kasutamine ehitusmaterjalide tööstuses.
  - Silikaatkivide toorained.
  - Tsemendi toorained.

Joon. 3

224. Võrdle alljärgnevaid andmeid.

a) Eesti NSV piima- ja võitööstuse ettevõtted jagunevad järgmiselt (seisuga 1. jaanuar 1966. a.):

piimakombinaadid	13	ettevõtet
tootmistehhid	70	„
koorejaamad	203	„
piimapunktid	269	„
jaoskonnad	19	„

Kokku: ..... ettevõtet

Põhjenda, miks piima- ja võitööstuse ettevõtete arv on suhteliselt suur.

Arvuta, mitme ruutkilomeetri kohta on Eesti NSV-s keskmiselt üks piima- ja võitööstuse ettevõtte.

b) Puuvillase valmisriide toodang jagunes 1966. aastal ettevõtete vahel järgmiselt:

Kreenholmi Manufaktuur (Narvas)	54%
Balti Manufaktuur (Tallinnas)	22%
Sindi 1. Detsembri nimeline Tekstiilivabrik	23%

Miks puuvillase riide tootmist on võimalik koondada suurettevõtteisse? .....

225. Täida alljärgnev tabel tööstuse paiknemise kaardi põhjal (vt. õpiku joonis 64).

Tööstusharu nimetus	Keskuste nimed
Ehitusmaterjalide tööstus	
Kala- ja kalakonservitööstus	
Linatööstus	
Turbatööstus	

226. Kus paiknevad kõik kalatööstuse ettevõtted? .....

227. Miks linatööstuse ettevõtted asuvad Lõuna-Eestis? .....

228. Miks lubjatööstuse ettevõtted paiknevad Kesk- ja Põhja-Eestis? .....

299. Missugune tegur mõjutab oluliselt paljude tööstusettevõtete paigutamist? Too näiteid.

230. Joonista Eesti NSV kontuurkaardile alljärgnevas tabelis toodud andmete alusel diagrammid elanike arvu ja pindala osatähtsuse kohta.

Majandus- rajoon	Pindala		Elanike arv	Elanike arv %-des kogu vabariigi elanikkonnast
	km ² -tes	%-des kogu vabariigi pind- alast		
Loode-Eesti	13 000		519 000	
Kirde-Eesti	7 000		240 000	
Kagu-Eesti	13 000		308 000	
Edela-Eesti	8 000		157 000	
Saarte rajoon	4 000		49 000	

Analüüsi diagramme alljärgneva kava põhjal.

a) Missugune majandusrajoon on elanike arvult, pindalalt ja tööstuse kogutoodangult Eesti NSV-s tähtsaim? .....

b) Kui suure osa Eesti NSV tööstuse kogutoodangust annab Loode-Eesti (vt. õpik)? .....

c) Nimeta Loode-Eesti tähtsaim tööstuskeskus .....

d) Missugune on Kirde-Eesti osa Eesti NSV tööstuses? .....

e) Mitmendal kohal on Kirde-Eesti aga oma pindalalt? .....

f) Missuguste Eesti NSV osade erikaal on tööstuse kogutoodangus väike? .....

g) Mis on inimeste peamiseks tegevusalaks Kagu-Eestis? .....

h) Millega seletub saarte väike osatähtsus tööstuse kogutoodangus? .....

PÖLLUMAJANDUS.

231. Eesti NSV-s on aktiivse taimekasvu perioodil (ööpäeva keskmine temperatuur üle 10°C) ööpäeva keskmiste temperatuuride summa $1700\text{—}1900^{\circ}$. Põllukultuuridest vajavad valmimiseks üle 10°C temperatuuride summat: kartul $900\text{—}1000^{\circ}$, lina $1500\text{—}1700^{\circ}$, mais $2100\text{—}2300^{\circ}$, puuvill $2700\text{—}4000^{\circ}$. Miks Eestis ei kasvatata teramaisi

ja puuvilla, küll aga kartulit ja lina? .....

232. Missugune Eesti NSV kliima iseärasus soodustab mahlakate sööda-
kultuuride kasvatamist ja niitude rohurikkust? .....

233. Kuidas hinnata Eesti NSV reljeefi põllumajanduse arendamise seisu-
kohast? .....

234. Missugune Eesti loodusliku taimekatte tüüp on laialdaselt kasutatav
põllumajanduslikus tootmises? .....

235. Missugused mullad on Eesti NSV-s kõige sobivamad taimekasvatu-
seks ja miks? .....

236. Joonista ülevaatlilik skeem põllumajandusliku tootmise ja looduslike tingimuste seoste kohta.

külvipinnast/ .....

b) Missugune oli teravilja osatähtsus külvipinnas 1960. aastal võrreldes 1940. aastaga? .....

c) Missuguste kultuuride osatähtsus on külvipinnas eriti tõusnud? .....

238. Miks on meie vaharigi põllumajanduses oluline tähtsus söödakultuuride tootmises? .....

239. Nimeta Eesti kasvatatavad teraviljakultuurid .....

240. Nimeta lähimas põllumajanduseffektivites kasvatatavad söödakultuurid .....

237. Joonista alljärgnevate andmete põhjal võrdlevad diagrammid külvipinna struktuuri muutumise kohta Eesti NSV-s. Andmed on antud protsentides kogu külvipinnast.

Kultuurid	A a s t a d				
	1940	1950	1955	1960	1965
Söödakultuurid	26	29	41	47	44
Teravili	61	56	45	40	43
Kartul ja kõögivili	9	13	13	12	12
Tehnilised kultuurid	4	2	1	1	1
Kokku:	100%	100%	100%	100%	100%

236. Joonista ääreläik skeem põllumajandusliku tootmise ja looduslike tingimuste seoste kohta.

232. Missugune Eesti NSV kliima iseloomustab mahtakate sööda-
kultuuride kasvatamist ja niitula rohurikkust?

233. Kuidas hinnata Eesti NSV releevi põllumajanduse arengumise seis-
koha?

234. Missugune Eesti looduslik rikkus on põhiliselt kasutatav
põllumajanduse tootmisel?

237. Joonista ääreläik skeem andmete põhjal võrreldav diagramm külv-
pinna struktuuri muutumise kohta Eesti NSV-s. Andmed on antud
tabelis. Missugune põllumajanduslik tootmine on põhiliselt arendatav

Kultuurid	Aastad			
	1940	1950	1955	1960
Kokku	100%	100%	100%	100%
Tehnoloogilised kultuurid	4	2	1	1
Kartul ja kartulit	9	13	13	13
Teravili	61	58	43	40
Söödakultuurid	25	29	41	41

Diagrammide analüüs.

a) Missugused kultuurid hõlmasid 1940. aastal kõige suurema osa külvipinnast? .....

b) Missugune oli teravilja osatähtsus külvipinnas 1960. aastal võrreldes 1940. aastaga? .....

c) Missuguste kultuuride osatähtsus on külvipinnas eriti tõusnud? .....

238. Miks on meie väbariigi põllumajanduses oluline tähtsus söödakultuuride tootmisel? .....

239. Nimeta Eestis kasvatatavad teraviljakultuurid. ....

240. Nimeta lähimas põllumajandusettevõttes kasvatatavaid söödakultuure. ....

241. Missuguseid põllukultuure kasutatakse nii toiduks, söödaks kui ka tööstuses tooraineks? .....

242. Missugune väbariigi tekstiilitööstuse haru saab tooraine taimekasvatusest? .....

243. Eralda järgmisest loetelust Eesti NSV peamised põllukultuurid. (Teraviljadele tõmba alla üks sirge joon, silo- ja haljassöödakultuuridele üks laineline joon.)

rukis	nisu	oder	riis	hirss	kaer	mais
päevalill	suhkrupeet	kartul	õilina	kiulina		
mesikas	uba	hernes	ristik	sinep	söödakapsas	
hübriidkaalikas						

244. Võrdle loomade söötmistingimusi Eestis ja poolkõrbe ning kõrbe-
vööndis. Mis on peamiseks põhjuseks, et Eesti NSV loomakasvatus
on spetsialiseerunud piimakarjakasvatusele? .....

245. Miks Eestis on lammaste arv väiksem kui Kasahstanis ja Kesk-Aasia
liiduvabariikides? .....

246. Missugustel aladel on Eesti NSV-s otstarbekas kasvatada lambaid?
.....

247. Missugusest loomakasvatusharust saadakse meie vabariigis peamine
lihatoodang? .....

248. Millises suunas on meie loomakasvatus eriti arenenud?
.....

249. Missuguses põllumajanduspiirkonnas asub tundmaõpitud kolhoos?

250. Miks peamine köögiviljakasvatuspriirkond asub Põhja-Eestis?

251. Kus kasvatatakse Eestis lina?

Missugused mullad seal levivad?

252. Missuguste muldadega alal asuvad peamised kartulikasvatuspriirkonnad?

253. Millest oleneb taimekasvatuse suund Eesti NSV eri osades?

254. Kuidas on võimalik tõsta leetunud muldade viljakust?

258. Miks kolhoositootmise (sovhoositootmise) tingimustes on võimalik mulla viljakust, aga samuti ka kogu põllumajandusliku tootmise taset oluliselt tõsta?

.....

.....

.....

.....

.....

259. Õpi tundma lähima kolhoosi ja piimatööstuse majanduslikke side-
meid alljärgneva kava alusel.

- a) Kust saavad ettevõtted masinaid ja seadmeid?
- b) Kust saavad ettevõtted kütust ja elektrit?
- c) Kust saavad ettevõtted ehitus- ja remondimaterjale?
- d) Kust saavad ettevõtted transpordivahendeid?
- e) Kust saab piimatööstus toorainet, kolhoos — mineraalväetisi ja jõusööta?
- f) Kust saab piimatööstus piima töötlemiseks vajalikke materjale (kemikaalid jm.)?
- g) Missugused on peamised toodanguliigid; kus toodang turustatakse?
- h) Milleks kasutatakse piima töötlemise jääke (kooritud piim, vadak jm.)?

260. Loetle põllumajandussaadusi, mida elanikkond tarbib toiduainete tööstuse vahendusega. ....

.....

.....

.....

261. Nimeta põllumajanduslikud toorained, mis on vajalikud toiduainete tööstusele. ....

262. Missugused Eesti NSV kergetööstuse harud saavad tooraine põllumajanduselt? .....

263. Koosta skeem, mis iseloomustaks seoseid rasketööstuse, toiduainete tööstuse, põllumajanduse ja elanikkonna vahel.

TRANSPORT JA MAJANDUSLIKUD SIDEMED.

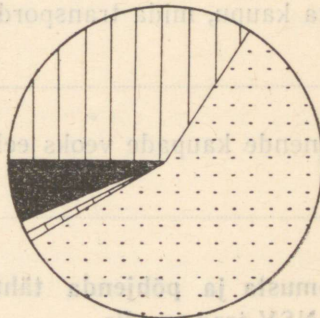
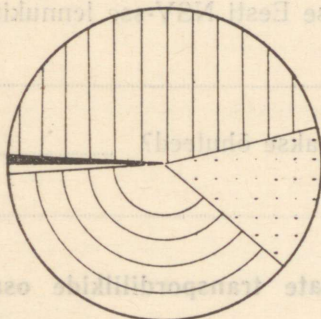
264. Analüüsi alljärgnevat diagramme Eesti NSV transpordiliikide osatähtsuse kohta veosekäibes ja reisijatekäibes.

Tähtsamad transpordiliigid veosekäibes: .....

Tähtsamad transpordiliigid reisijatekäibes: .....

VEOSEKÄIVE

REISIJATEKÄIVE

Raudteetransport

Autotransport

Meretransport

Jõetransport

Õhutransport

Joon. 4

265. Miks autotransport on kaupade veos suhteliselt väikese osatähtsusega, reisijateveos aga esimesel kohal? .....

.....
.....

266. Missugune transpordiliik on reisijateveos samuti suhteliselt tähtis, kuid kaupade transportimisel etendab väikest osa? .....

Mis on selle põhjuseks? .....

.....
Nimeta kaupu, mida transporditakse Eesti NSV-sse lennukitel?

.....

Miks nende kaupade veoks eelistatakse õhuteed? .....

.....

267. Iseloomusta ja põhjenda tähtsamate transpordiliikide osatähtsust Eesti NSV transpordis.

.....

.....

268. Märki kontuurkaardile erinevate tingmärkidega laia- ja kitsarööpmelised ning elektrifitseeritud raudteed, sõlmpunktide juurde kirjuta nimed.

269. Märki kontuurkaardile Eesti NSV tähtsamad mere- ja sisevetesadamad.

272. Märki alljärgnevasse tabelisse ristikesega, milliseid transporditeid kasutades on võimalik jõuda sihtpunkti.

Marsruut	Õhutee	Raudtee	Maantee	Mereteed	Siseveetee
Kodukoht—Tallinn					
Tallinn—Tartu					
Tallinn—Leningrad					
Tallinn—Kingissepa					
Tartu—Viljandi					
Rapla—Tartu					
Tartu—Narva					

273. Koosta 3-päevase ekskursiooni marsruut Eesti NSV piirides, arvestades vabariigi teedevõrku, vaatamisväärsusi, ekskursiooni läbiviimise aega jm.

274. Üldkasutatavaid raudteid oli meie vabariigis 1964. aasta lõpuks 1404 km, autoteid 19 000 km. Arvuta, mitu kilomeetrit on Eesti NSV-s iga 100 km² kohta raudteid ja autoteid.

275. Missuguses Eesti NSV osas puuduvad raudteed?

276. Miks Edela-Eestis (Pärnu ja Viljandi vahelisel alal) on autoteede võrk hõre? .....

277. Iseloomusta Eesti NSV peamiste transporditeede võrgu tihedust. ....

278. Nimeta autoteid, mis on ehitatud nõukogude võimu perioodil. ....

279. Missugune raudtee elektrifitseeriti viimaste aastate jooksul? .....

280. Too näiteid tööde kohta, mida tehakse auto- ja raudteede paremaks kasutamiseks. ....

281. Missugune uus transpordiliik võeti kasutusele Tallinnas Eesti NSV 25. aastapäevaks? .....

282. Missugustel Eesti NSV siseveekogudel toimub reisijatevedu veetalude tiibadega laevadel? .....

283. Milliste abinõude rakendamisega muudetakse meie vabariigi transport kiiremaks ja otstarbekamaks?

284. Analüüsi kaubarühmade osatähtsust Eesti NSV väljaveos alljärgnevate andmete alusel.

Kaubarühmade osatähtsuse võrdlus (%-des) Eesti NSV väljaveos.

Kaubarühmad	A a s t a d	
	1938	1961
Toiduained	39,0	21,0
Toorained, pooltooted, kütus	34,2	16,0
Masinad, seadmed, instrumendid	0,8	8,4
Tarbekaubad	18,5	54,3
Muud	7,5	0,3
K o k k u:	100,0	100,0

a) Missuguste kaupade osatähtsus oli Eesti NSV väljaveos kõige suurem 1938. aastal? .....

1961. aastal? .....

b) Missuguste kaupade väljavedu suurenes ajavahemikul 1938—1961 kõige rohkem? .....

c) Mitu protsenti Eesti NSV väljaveost moodustas 1961. aastal tööstuslik valmistoodang? .....

285. Mis on võimaldanud oluliselt tõsta tööstusliku valmistoodangu osatähtsust Eesti NSV väljaveos? .....

286. Milliseid kütteaineid on vaja Eesti NSV-sse sisse vedada? .....

287. Missuguseid tähtsaid masinaehituses vajalikke tooraineid veetakse Eesti NSV-sse teistest liiduvabariikidest? .....

288. Missugused Eesti NSV tekstiilitööstuse harud vajavad sisseveetavat toorainet? .....

289. Missuguseid põllutöömehhanismid ja transpordivahendeid veetakse meie vabariiki sisse? .....

294. Väarvi NSV Liidu kontuurkaardil Eesti NSV roheliseks. Tõmba igast liiduvabariigist nooled Eestisse. Nooltele kirjuta tähtsamate kaupade nimetused, mida sealt Eestisse sisse tuuakse.

295. 1938. aastal veeti Eestist Nõukogude Liitu 4,2% kogu väljaveost (Saksamaale 31,4%, Inglismaale 34,0%) ja 4,9% sisseveetavatest kaupadest toodi Eestisse NSV Liidust (Saksamaalt 31,1%, Inglismaalt 17,9%). 1956. aasta andmetel oli teiste liiduvabariikide osatähtsus Eesti NSV väljaveos 97,6%, sisseveeos 95,1%.

Miks 1938. aastal olid Eesti kaubanduslikud sidemed Saksamaaga, Inglismaaga jt. kapitalistlike riikidega tunduvalt suuremad kui NSV Liiduga?

Miks on Eesti NSV kaubanduslikud sidemed eriti tihedad teiste liiduvabariikidega?

Тийтс Хели Аугустовна
РАБОЧАЯ ТЕТРАДЬ ПО ГЕОГРАФИИ ДЛЯ VIII КЛАССА

На эстонском языке

Издательство «Валгус»

Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja M. Soosaar
Kunstiline toimetaja H. Keigo
Tehniline toimetaja A. Muna
Korrektor T. Kuusik

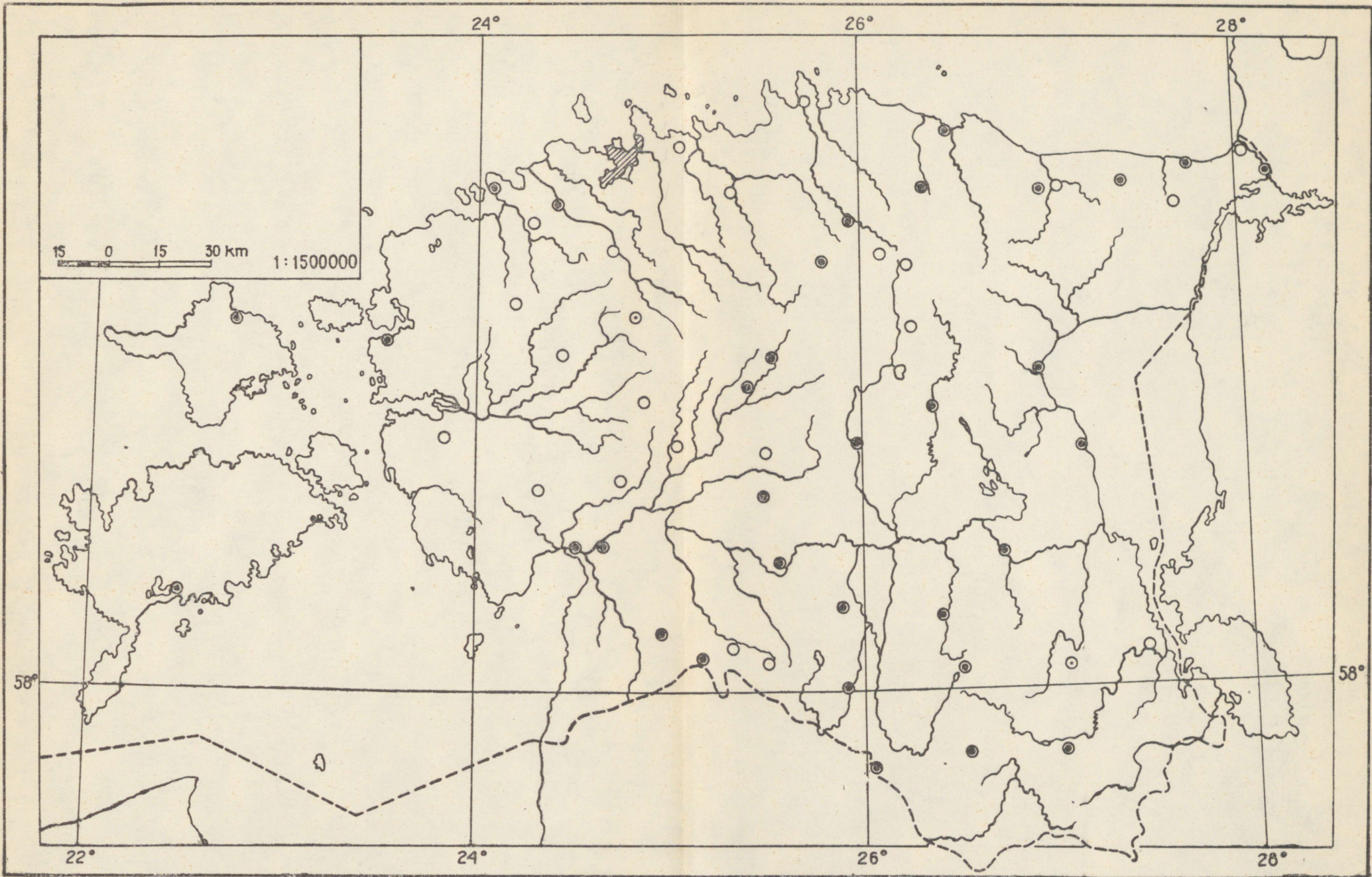
Laduda antud 2. XI 1966. Trükkida antud 16. XII 1966. Paber 70×84, 1/16. Trükipoognaid 5,75 + 4 lisa.
Tingtrükipoognaid 6,7. Arvestuspoognaid 3,39. Trükiarv 32 000. MB-12102. Tellimise nr. 8068. Hans Heide-
manni nimeline trükikoda, Tartu, Ülikooli 17/19. III

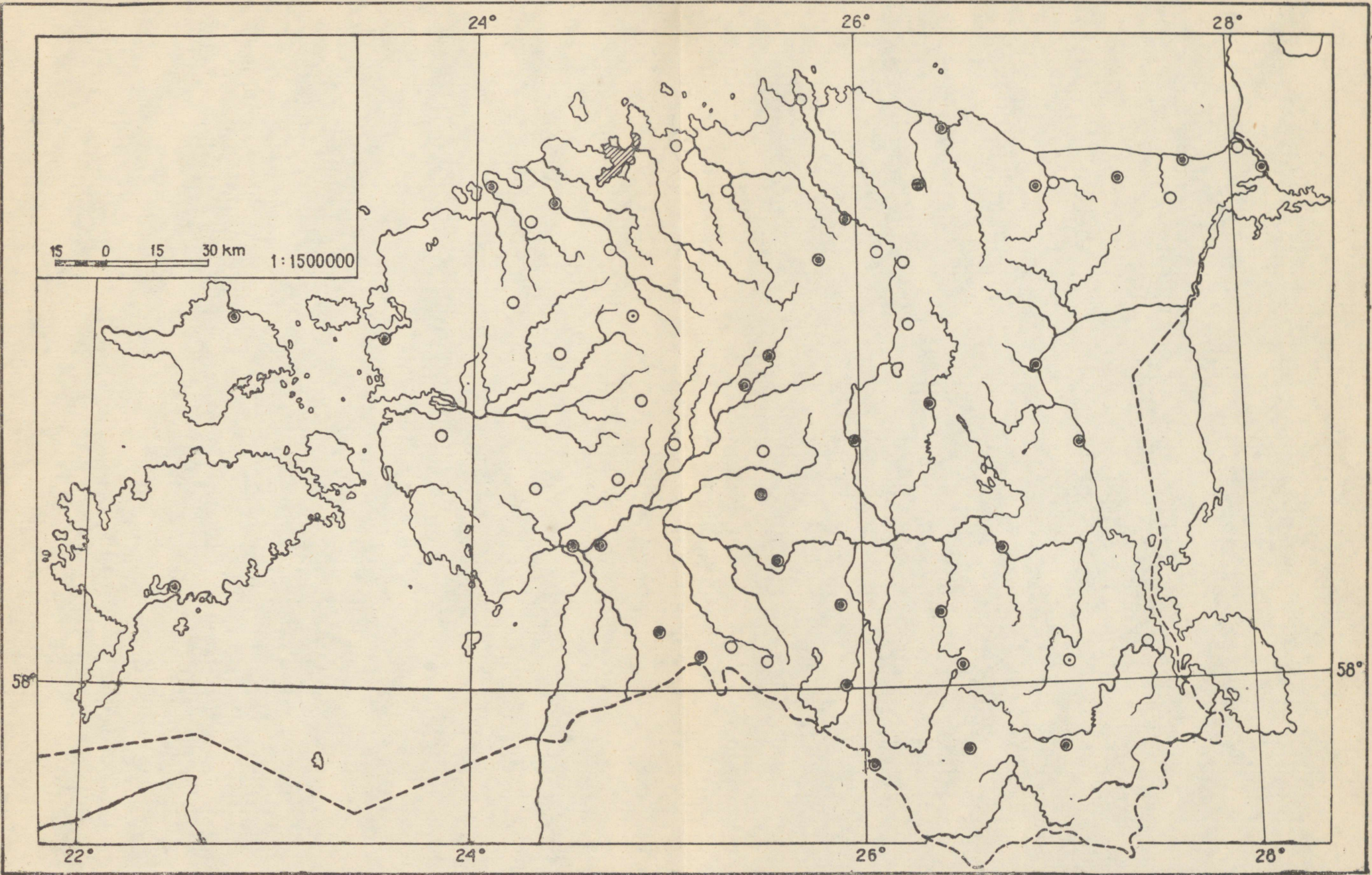
Hind 8 kop.

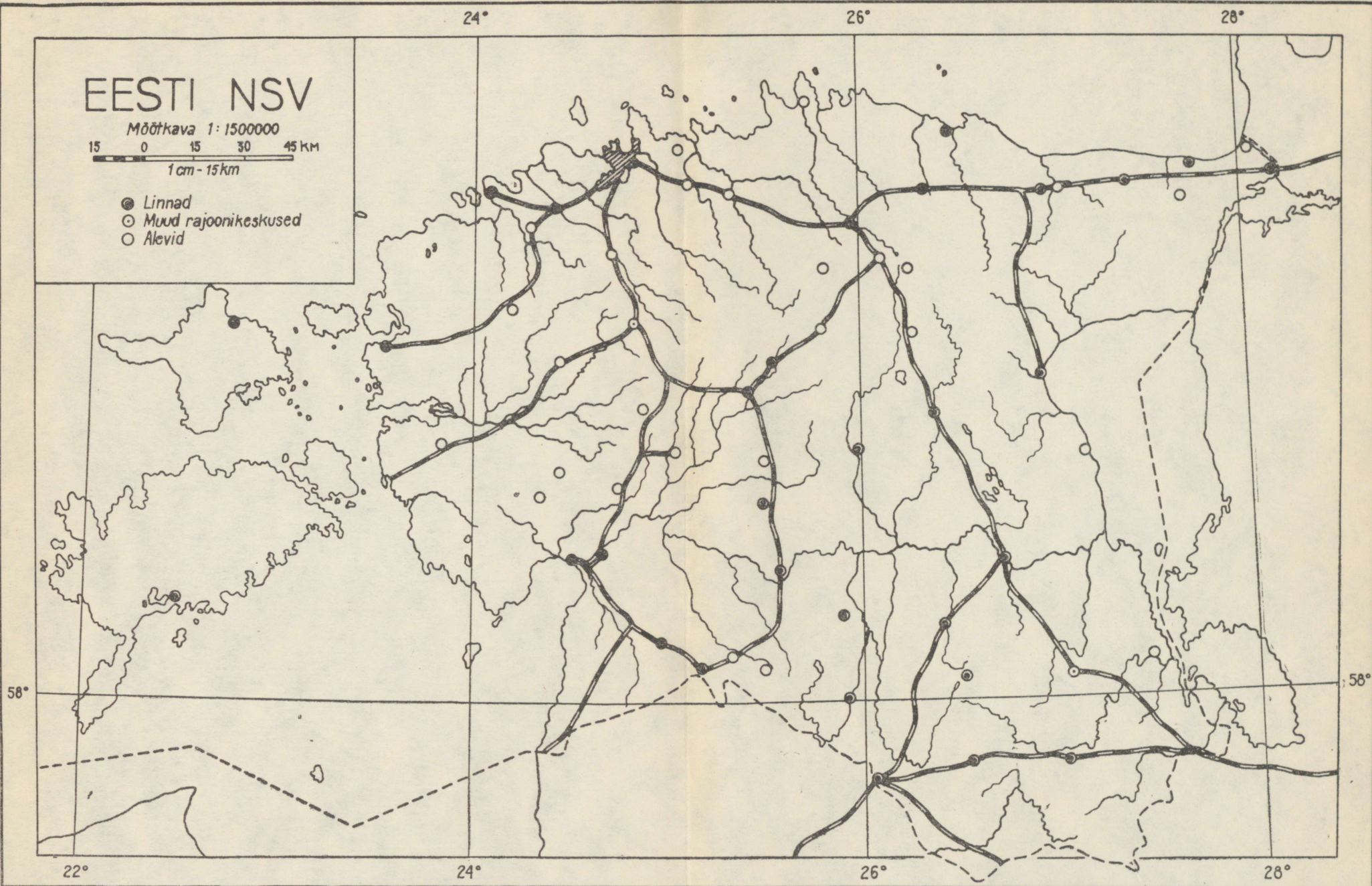
EESTI NSV

Mõõtkava 1:1500000

15 0 15 30 45 km

1 cm - 15 km

- Linnad
- Muud rajoonikeskused
- Alevid

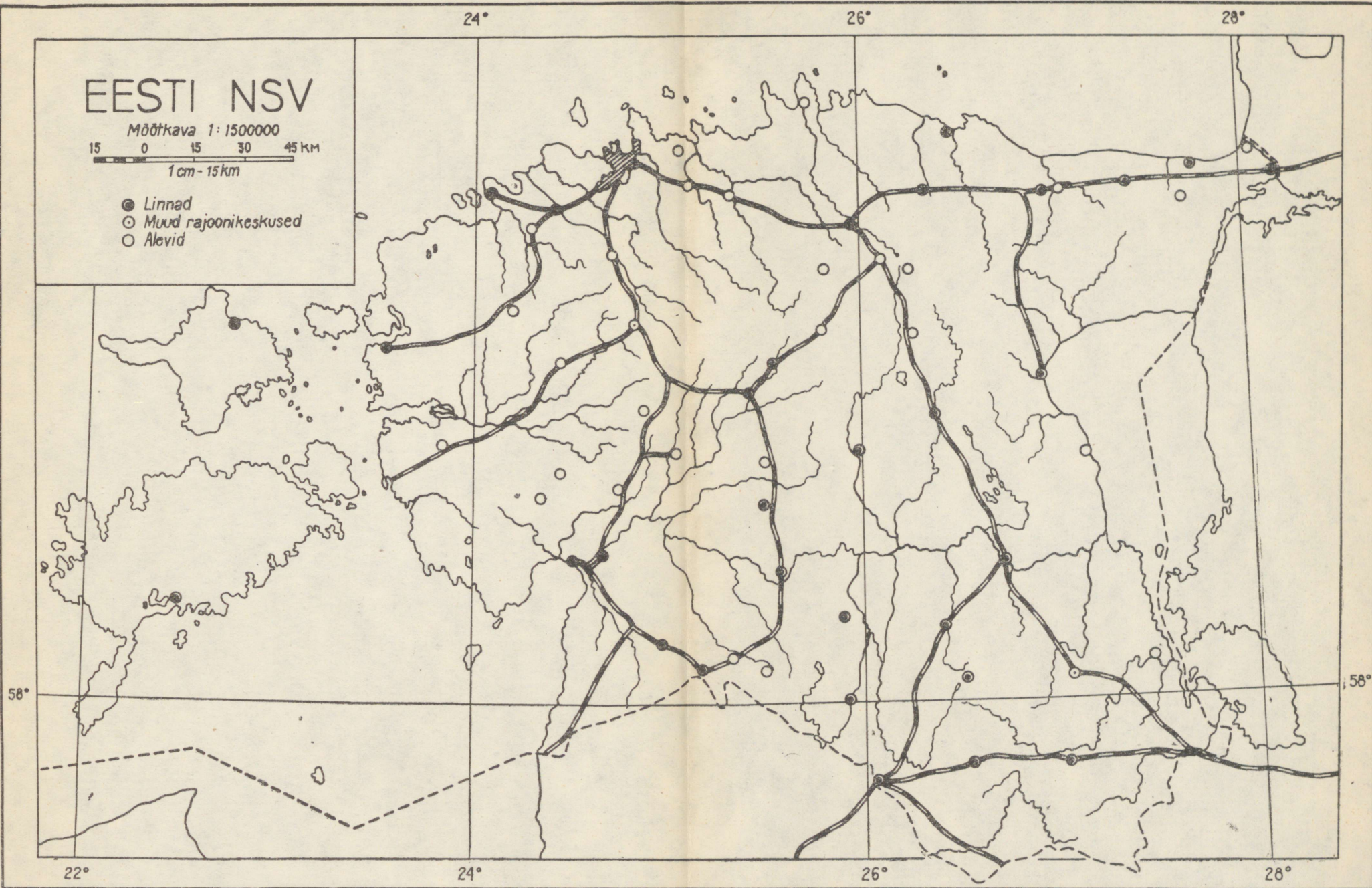
EESTI NSV

Mõõtkava 1:1500000

15 0 15 30 45 km

1 cm - 15 km

- Linnad
- Muud rajoonikeskused
- Alevid

8 kop.

A-28558

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00446796 7